

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 29:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af medarbejdereje i dansk erhvervsliv.

Af Kjeld Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 24/11 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Principielt finder vi naturligvis i regeringen, at det er meget positivt, at medarbejdere har lyst til at engagere sig aktivt i deres arbejdsplads. Det er også muligt i dag. Der er således allerede mulighed for medarbejderaktieordninger. Det er muligt at slå sig sammen inden for de eksisterende selskabsretlige rammer med det formål at investere i én bestemt virksomhed.

Hertil kommer, at medarbejdere i aktie- og anpartsselskaber som bekendt er sikret ret til medindflydelse gennem repræsentation i bestyrelsen.

Forslaget fra SF rejser imidlertid også nogle principielle problemer. Der foreslås indført visse skattebegunstigelser. Regeringen bestræber sig faktisk generelt på at begrænse antallet af fradrag, ligesom der lægges stor vægt på at holde snor i de statslige udgifter.

Forslagets elementer af skattebegunstigelser og statskautioner kan endvidere give statsstøtteproblemer i forhold til EU.

Også pensionselementet i forslaget giver anledning til betænkelighed. Den gældende lovgivning opstiller klare regler, som siger, at der

ikke må skabes en pensionsmæssig afhængighed af arbejdspladsen. Således skal en virksomhed sørge for, at medarbejdernes pensionstilsgn bliver dækket af en pensionskasse eller lignende.

Jeg synes, at det vil blive meget problematisk, hvis vi forlader den hovedregel. Den sikrer, at den enkelte medarbejder ikke stilles helt uden midler, hvis virksomheden af økonomiske årsager må lukke. Et skræmmende eksempel så man i England, da den store bladgigant Maxwell gik ned.

Endelig kan forslaget, som det er udformet, også medføre visse selskabsretlige problemer.

På den baggrund kan regeringen ikke tilslutte sig det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Per Kaalund (S):

Vi har i Socialdemokratiet naturligvis læst forslaget – og mener også at have forstået indholdet – om etablering af medarbejderfonde i virksomheder dels med en kollektiv del, som skal være på minimum 50 pct., og dels en individuel del. Den individuelle del kan medarbejderne så hæve ved enten overgang til pension eller ved at forlade firmaet og indskyde deres penge i en anden pensionsordning. Vi har også forstået, at overskuddet skal tilgå fonden, og at midlerne fortrinsvis skal investeres i virksomhederne, og endelig ligger der også nogle muligheder for, at overskud kan finansiere andre virksomhedsfonde.

Vi har også kunnet læse, at der skal være særdeles gunstige lånevilkår – både individuelt og kollektivt – med statskaution, og at indskudtene i øvrigt fra de enkelte medarbejdere skal være skattefrie på lige fod med pensionsindbetalinger.

Vi er naturligvis i Socialdemokratiet positive over for medarbejderindflydelse og også medarbejdereje. Det er jo kendt, at vi tidligere har haft forslag fremme om økonomisk demokrati. Det var godt nok i modsætning til det her et meget mere vidtgående forslag; f.eks. ønskede vi, at ordningen skulle være obligatorisk. Vi er også klar over, at der eksisterer ordninger. Der er også muligheder for at danne frivillige investeringsforeninger, som kan gå ind på disse områder.

Men det afgørende for os er, at de arbejdsmarkedspensionsordninger, som nu er etableret en lang række steder via overenskomster, får en chance for at blive udbygget og udvidet. Vi har

også kendt til pensionsordninger på overenskomstområdet i adskillige år – fortrinsvis funktionærområdet.

Vi ser store problemer i forslaget skattebezugstigelser, herunder fradragene. Tilsvarende med lånekautioner, og vi ser også problemer i forhold til EU og de bestemmelser, der er dér. Det er måske noget, man kunne komme ud over og løse, men det allervigtigste og største forbehold, vi har, er, at en pensionsopsparring for den enkelte medarbejder i en virksomhed, der pr. definition kan gå fallit, vil kunne betyde, at modtageren, pensionsopsparereren, kan komme til at stå uden midler til sin pension. Det vil vi være stærkt, stærkt betænkelige over for, og vi er derfor imod forslaget.

Svend Erik Hovmand (V):

Venstre ønsker at fremme medejendomsretten i danske virksomheder, og vi tror på, at det har en stor betydning for den enkelte virksomhed, at medarbejderne har en personlig interesse og et personligt medansvar for, hvordan virksomhedens årsresultat kommer til at se ud. Men for os er det en forudsætning, at det sker på frivillig basis – frivillig for medarbejderne, frivillig for virksomhederne.

Vi har også en række andre forudsætninger, som vi har fremhævet ved flere lejligheder, forudsætninger, som ikke er forenelige med de kollektive tvangsordninger, som SF-forslaget på nogle områder i hvert fald lægger op til.

SF er tilhænger af, at medarbejderne får indflydelse, nøjagtig som vi er det, men deres forslag er ikke foreneligt med vores tanker om en individuel ret til for den enkelte selv at kunne disponere over sine midler. Så vidt jeg kan læse af forslaget, kan man f.eks. ikke frit tage sine penge ud af virksomheden, hvis man rejser fra den.

Vi mener også, at en række andre bestemmelser i SF's forslag nærmer sig det ekspropriative i forhold til de nuværende ejere, og man kan derfor frygte for fremtidige investeringer i dansk erhvervsliv.

Jeg skal ikke gå dybere ind i forslaget, men kun til slut udtrykke min beklagelse over, at rødkløverregeringen afskaffede et af de mest betydningsfulde skridt til fremme af medeje i dansk erhvervsliv, da man med skattereformen fjernede skattebezugstigelserne for ikkebørsnoterede selskaber.

Vi har en køn erhvervsminister, men det ser altså ikke kønt ud, og der er ikke mange kønne

blomster for erhvervslivet i den skattereform, som man fik vedtaget sidste år.

Er man et børsnoteret selskab, slipper man for udbytteskat af de første 100.000 kr. Er man ikke børsnoteret, har man ikke denne mulighed. Det synes vi er en urimelig diskrimination over for mange mindre og mellemstore virksomheders muligheder for at engagere deres medarbejdere mere i den enkelte virksomheds drift. Det er et virkeligt anslag mod de mindre og de mellemstore virksomheders mulighed for at fremme en frivillig ordning for deres medarbejdere.

Derfor ser vi i øvrigt også frem til den debat, som jeg går ud fra vi skal have, når skatteministeren senere på måneden bliver færdig med sin redegørelse om medarbejderaktier.

Kai Dige Bach (KF):

Tanken om medarbejdereje i dansk erhvervsliv tiltaler Det Konservative Folkeparti meget. Vi tror på privat ejendomsret og konkurrence som incitamenter til effektiv virksomhedsdrift. Vi er også overbevist om, at engagement og ansvarsfølelse for den virksomhed, hvor man arbejder, er såvel personligt udviklende som samfundsgavnligt og fremmes ved forøget ejerskab.

Men vi foretrækker den model, der har skabt det samfund og den levestandard, vi har, nemlig det individuelle ejerskab. Jeg har personlig siden min pure ungdom, da jeg var medlem af Danmarks Kommunistiske Ungdom, sympatiseret med det kollektive ejerskab, men alle mine erfaringer siden har desværre vist, at vi mennesker ikke er gode nok til den smukke kollektive tanke, når den skal føres ud i livet.

Det er ellers et gevaldig teknisk forslag, SF her fremlægger. Skattefrihed og skattebezugstigelser, statskaution og forkøbsret til kapitaludvidelser skal sikre en kollektiv fond så megen ejendomsret som muligt i et upersonligt ejerskab.

Man kunne godt vælge at diskutere forslaget enkelte punkter, f.eks. rimeligheden i, at fondens overskud tilfalder fonden og ikke medarbejderne, rimeligheden i, at fondene kan overtage virksomhederne skattemæssigt billigere ved salg eller generationsskifte end individuelle ejere, rimeligheden i, at fondene skal have en bestyrelsesplads uanset kapitalandel og uden hensyn til, at man allerede har medarbejderrepræsentanter.

Man kunne også spørge, om det er meningen, at en særlig mindretalsbeskyttelse skal være aftalt eller lovbestemt – det fremgår ikke med klar

tydelighed af forslaget, så vidt jeg kan se – eller om, hvordan man vil kompensere de offentligt ansatte, som jo ikke får denne mulighed for medejerskab. Og så kan man i øvrigt diskutere, om forslaget overhovedet er EU-medholdeligt, eller det allervigtigste punkt: Vil forslaget medføre indgreb over for de etablerede aktionærers grundlæggende dispositionsfrihed og dermed true ejendomsretten?

Den diskussion vil vi forsøge at afstå fra, fordi vi grundlæggende er imod en sådan socialisering. Staten skal ikke kautionere for ejerskab i virksomheder. Men vi vil meget gerne diskutere, hvordan vi får spredt ejendomsretten, så flere får ansvar og indflydelse, hvordan vi gør det lettere for medarbejdere at overtage flere aktier i den virksomhed, de arbejder i, uden at sambeskatningsregler og skatteregler i øvrigt gør det nærmest umuligt. Vi vil især gerne diskutere, hvordan vi får grøde i industriens underskov nu, hvor det har vist sig, at de store lønmodtagerfonde og pensionskasser i betydeligt omfang har opgivet visionen om at satse langsigtet og risikovilligt på dette område.

Så kan forslaget ikke bruges til andet, så kan det måske under udvalgsarbejdet være med til at påvise de barrierer, der i øvrigt findes for udbredelsen af reelt medarbejderskab, ligesom vi måske kan få et større indblik i, hvad man gør i andre lande.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nu blev jeg jo helt vågen, da det gik op for mig, at hr. Kai Dige Bach og jeg et eller andet sted har en fælles fortid.

Men det, der får mig herop, er for at spørge, om hr. Kai Dige Bach er imod enhver form for kollektivt ejede virksomheder og kun går ind for personligt ejede. Betyder det, at vi skal være imod aktieejeformen? Skal vi være imod fonds-eje? Det synes jeg da er interessant. Det vil jeg godt være med til at diskutere. Skal vi kun have personligt ejede virksomheder her i Danmark?

Og når så hr. Kai Dige Bach kommer herop, kan han måske svare på, om det er umuligt at tænke sig, at medeje og engagement kan komme til udtryk via en demokratisk styret medarbejderfond.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Nej, i vores samfund kan man ikke være imod alt, der er kollektivt, det må jeg sige helt klart,

og det er jeg heller ikke. Det er muligt, at man kan lave en eller anden konstruktion, men det skal være en individuel rettighed, så man kan sætte ind og trække ud, og det er det eneste, det drejer sig om. Det er frivilligheden og det individuelle, der skal være grundlaget i fællesskabet.

(Kort bemærkning).

Jens Risgaard Knudsen (S):

Jeg synes, det er meget beklageligt, at det foreliggende forslag resulterer i, at to af Tingets medlemmer på grund af en fælles politisk fortid nu er på vej til at ryge i totterne på hinanden.

Jeg synes, at Tinget bør henholde sig til, at Det Konservative Folkeparti i dag har en ordfører, ligesom Enhedslisten har, der ifølge de to ordføreres egne udtalelser her fra Tingets talerstol meget stærkt har understreget, at de har en fælles politisk fortid i Danmarks Kommunistiske Parti. Det var en væsentlig erkendelse, vi her fik fra de to ordførere.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Jeg ved ikke, om jeg kan få hr. Jens Risgaard Knudsens tilladelse til at være blevet klogere. Det er såmænd det eneste. Jeg vil være meget, meget stolt af det, hvis det er tilladt herinde i dette høje Ting at få lov at blive klogere.

Kirsten Jacobsen (FP):

Det foreliggende forslag fra SF handler om, at man skal fremme medarbejdereje i dansk erhvervsliv. Det synes Fremskridtspartiet er glimrende. Fremskridtspartiet er positivt over for, at medarbejdere engageres i deres virksomhed ved, at de er medejere. De får et større engagement, og det er til gavn for virksomheden. Derfor er der da også mange virksomheder, som allerede nu har ordninger, hvor medarbejderne i høj grad er engageret gennem medarbejderaktier, gennem medarbejderejerskab osv.

Men Fremskridtspartiet har nogle klare forudsætninger for, hvordan det skal ske. For det første skal det ske frivilligt; det er noget, den enkelte medarbejder frivilligt beslutter, om vedkommende vil være med til, og det er noget, man aftaler, hvis det skal ske. Dernæst skal det selvfølgelig være sådan, at man bruger de almindelige regler, som gælder, og at medarbejderen frit skal kunne sælge sine aktier.

Jeg synes, at det er mere end betænkeligt, som det fremgår af SF's forslag under punkt 3 b, at

medarbejderfonden, når en medarbejder fratræder frivilligt uden at gå på pension, *kan* beslutte, om medarbejderen kan få pengene med. Jeg mener ud fra den erfaring, vi har med hensyn til de kollektive pengetanke, som vi jo kender godt og grundigt, og hvor mange af dem oven i købet er skabt af individuelle tilskud, at hvis der er noget, de ikke har, er det demokrati, og selv om de oprindeligt havde demokrati, så skal ledelserne nok ved at stramme vedtægter og bestemmelser sørge for at fratage ejerne de demokratiske rettigheder, de i grunden havde. Jeg har ikke nogen som helst tro på, at den her kollektive form for ejerskab vil udvikle sig spor anderledes.

Men hvis det drejer sig om at få en debat i gang om, hvordan vi får bedre mulighed for medarbejderne for at blive medejere af virksomhederne på frivillig basis, deltager Fremskridtspartiet meget, meget gerne.

Vi deltager også gerne i initiativer, der kan sikre, at det frivillige engagement og lysten til at være medengageret i den virksomhed, man er ansat i, bliver fremmet.

Bjørn Elmquist (RV):

Tidligere var der mange, der gjorde korskets tegn, når man snakkede om medarbejderindflydelse, medarbejderje, medarbejderdemokrati, spredning af ejendomsretten, ØD og OD, og hvad vi kaldte det alt sammen op igennem tiden. Der var nogle, der talte om socialisme eller kommunisme, kollektivismen. Vi har såmænd også hørt det i dag.

Det er også på den baggrund interessant, hvad SF anfører i sine bemærkninger til forslaget, nemlig at modellen til det, man har her, har man hentet i USA og i Spanien. Spanien er måske ikke så overraskende, men USA er i hvert fald. Jeg mener at erindre – jeg kan ikke helt huske, om det står her i bemærkningerne til forslaget – at 18 pct. af arbejdspladserne i USA findes i virksomheder, som har denne form for ejerstruktur. Så det er meget interessant. Man kunne jo fristes til at tro, at de folk, der kommer med ind i den slags ordninger, ikke bliver små-socialister, men snarere bliver småkapitalister og får andre interesser, gør sig andre overvejelser, får andre motiver og andre behov.

Man kunne også spekulere meget i retning af: Hvad mon det ville betyde for de kommende overenskomstsforhandlinger her i Danmark, hvis der var en endnu mere udbredt anvendelse af medarbejderindflydelse og medarbejderje på de danske arbejdspladser? Der ville måske blive

stillet endnu færre krav med hensyn til forbedring af pengelønnen.

Men i dag gør man ikke korskets tegn længere. I dag taler vi pænt om det, og så sker der måske ikke ret meget mere. For det er jo rigtigt, at vi i Danmark har muligheden for at gøre det, men statistikken viser, at det ikke er særlig udbredt i dansk erhvervsliv. Det beklager vi fra Det Radikale Venstres side, for vi ville meget gerne have det gennemført.

Om det så er frivillighed eller tvang, ja, det kan man jo drøfte fra nu af og frem til dommedag. Hvis man har den slags tendenser, kan man jo finde på at sige til sine børn: Hvis du ikke spiser op, får du en lussing. Er det tvang? Hvis de spiser op, får de jo ingen lussing. (*Tilråb*). Nå, så får de en lussing alligevel, javel – hjemme hos nogle af os!

Men spørgsmålet er: Hvordan finder vi så den kombination af gulerod og pisk, som skal til for at få tingene til at bevæge sig? SF-forslaget er i så henseende interessant og godt og meget detaljeret, må man sige. Men på en række punkter er den løsningsmodel, man peger på, problematisk, synes vi i Det Radikale Venstre.

Erhvervsministeren har været inde på det selskabsretlige i det. Det skal jeg ikke gå yderligere ind i, men jeg skal drage to elementer frem. Det ene er det skattemæssige, fradragsmæssige, og det andet har med pensionen at gøre, det der med, at hvis ens pension er til stede i den virksomhed, hvor man har sin ansættelse, risikerer man, hvis den går nedenunder og hjem, ikke bare at miste sit job, men også at miste sin pension; det er jo en ubehagelig situation.

Vi har i et tidligere radikalt forslag været inde på en ordning, hvor der kunne ske en statslig overtagelse af pensionsforpligtelsen, efterhånden som den skulle realiseres over for den enkelte medarbejder. Det vil sige, at man derigenem fik en garanti for, at man ikke mistede sin pension. Men med den nye arbejdsmarkedspensionsordning må vi jo nok erkende også i mit parti, at tiden så at sige er løbet fra den del af det – hr. Per Kaalund var inde på det – og derfor er det incitament, den gulerod og den pisk, måske ikke rigtig anvendelig.

Så er der det med skattefradragene. Efter at skattereformen blev vedtaget her i Folketinget forrige år må vi fra Det Radikale Venstres side sige, at desværre synes vi ikke, at skattefradragsguleroden er anvendelig længere; så også på det punkt må vi tage forbehold.

Vi er imidlertid ikke et sekund i tvivl om, at

især spørgsmålet om stigende medarbejderindflydelse vil tage mere og mere opmærksomhed i de kommende år, at den managementstruktur, som vi vil komme til at se også i danske erhvervsvirksomheder, vil blive helt anderledes flad og decentraliseret, og derfor vil vi givetvis vende tilbage til det her spørgsmål også her i Folketingssalen.

Frank Aaen (EL):

Jeg vil lige starte med en kommentar til hr. Kai Dige Bach, der talte om frivillighed og om, hvor vigtigt det er, at man kan gå ud og ind af en virksomhed efter eget ønske og selv bestemme, om man vil eje eller ikke vil eje.

Det er jo helt rørende at høre om al den her frivillighed. I et samfund, hvor enkelte familier og enkelte fonde i den grad har dominans over den største og mest afgørende del af erhvervslivet, er der jo ikke meget tale om frivillighed, når det drejer sig om at gå ind og eje A.P. Møller eller nogle af de andre store koncerner.

Man kunne vel også lige tilføje, at når man nu taler så meget om frivillighed, ville det jo være rart, hvis de ansatte havde bare noget, der mindede om samme frivillighed, samme mulighed for at vælge, om de f.eks. vil være ansat eller ikke ansat; men det er jo nogle andre, der bestemmer det.

Ellers vil jeg til SF's forslag om fremme af medarbejderejersige, at intentionerne i forslaget er vi selvfølgelig fuldstændig enige i. Der er brug for en demokratisering af økonomien, der er brug for, at det enkelte menneske får mere direkte indflydelse på dagligdagen, og at de ansatte får mere indflydelse på den virksomhed, de arbejder i. Vi er fuldstændig enige. Det spørgsmål, vi vil rejse sådan rimelig fredsommeligt, er bare, om SF's forslag er et godt skridt i den retning. Det er vi ikke så sikre på.

Lad os bare tage begrundelserne i forslaget om monopolerne, der dominerer investeringer, og man kunne tilføje: den internationale handel. Er der f.eks. nogen udsigt til, at sådan et forslag som dette vil ændre på de økonomiske magtforhold? Vi står meget tvivlende over for, at de vil ændre så meget som en tøndel ved, hvem der bestemmer over økonomien her i landet.

Nu behøver sådan en konstatering jo ikke i sig selv at betyde, at man så siger nej til hele forslaget. Man kunne jo lade det komme an på en prøve. Det er jo ikke nogen dårlig idé at sige: Lad os se, om noget kan spire og blive til mere, end det måske umiddelbart ser ud til. Derfor vil

vi da heller ikke bruge denne indledende betragtning til at så tvivl om forslaget.

Nu hørte jeg jo godt nok før fra hr. Kjeld Rahbæk Møller, at man er særlig fundamentalistisk, hvis man går imod flere skattefradrag til erhvervslivet; hvis det er fundamentalisme, så er jeg med på den. Vi vil nemlig godt stille spørgsmålet, om det er en god idé også her at foreslå et nyt skattefradrag, om det er en god idé at lokke de enkelte lønmodtagere til at putte surt sammensparede penge i den virksomhed, hvor de er ansat, måske deres pensionspenge f.eks. som her uden nogen som helst garanti for reel indflydelse på virksomhedens ledelse.

Hvis forslaget bliver vedtaget, som det ser ud nu, er jeg bange for, at den største effekt, det vil få, i virkeligheden vil være, at når en ejer er ved at have kørt en virksomhed i sænk, vil han komme susende til medarbejderne og sige: »Skynd jer nu at putte nogle penge i virksomheden med skattebegunstigelse«, og på den måde være med til, at medarbejderne får et stort tab, når virksomheden så alligevel lukker.

Vi er generelt imod skattefradrag, og det er også en af grundene til, at vi ikke uden videre støtter forslaget, og vi er faktisk også imod at udvide mulighederne for private pensionsopsparinger, som der også ligger i forslaget.

Jeg vil også gerne spørge, om erfaringerne fra udlandet nu også er så positive, som de umiddelbart lyder i bemærkningerne til forslaget. Der nævnes f.eks. Chrysler. Ugeavisen Den Røde Tråd har forhørt sig i USA – det kommer i det næste nummer – om, hvad man kender til en særlig demokratisk styring af Chrysler. Indtil videre har de i hvert fald ikke fundet nogen, der kan bekræfte, at der er sket sådan en demokratisering af denne bilgigant. Der er vistnok noget med en overskudsdelingsordning, men uden nogen særlig tilsvarende medarbejderindflydelse. Jeg kunne da godt tænke mig at høre, om man har andre oplysninger.

Vi undrer os i det hele taget lidt over, at man i den grad fra SF's side fremhæver USA som et eksempel på et land, som skulle være kommet længst i retning af at få demokratiseret erhvervslivet.

Jeg vil godt spørge om de dér mange arbejdspladser, og det er jo åbenbart millioner, vi taler om i USA, og om den demokratisering, der angiveligt skulle ligge i det, har haft nogen særlig positiv effekt for de ansatte eller for demokratiet i USA.

For mit vedkommende opfatter jeg ikke USA

som noget særligt i retning af demokrati, og jeg synes jo nok, at SF, når man i den grad bruger USA som et forbillede for forslaget - og det er jo nok ikke for at lokke os til at støtte det, det er jo nok for at drille andre - i højere grad burde have begrundet, hvorfor man mener, det ser så godt ud derovre.

Så er jeg nødt til at slutte og vil sige, at vi godt vil være med til at diskutere overgang til medarbejdere og også f.eks. statslån til, at ansatte kan overtage deres virksomhed, og en forkøbsret f.eks., men vi vil ved en anden lejlighed komme med helt andre forslag til, hvordan vi mener erhvervslivet skal demokratiseres her i landet.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hvis nogle af dette høje Tings medlemmer skulle forsøge at sætte sig ind i et United Airlines-fly, vil de opleve, at når de bliver budt velkommen, som man jo gør i sådan et fly, bliver det oplyst, at det er en af virksomhedens medejere, der byder én velkommen, og om kort tid vil nogle andre af virksomhedens medejere gå rundt og servere frokost for én. United Airlines er en af de virksomheder, som for ganske nylig er overtaget af virksomhedens medarbejdere. Det er blevet et stort fænomen i USA.

Hr. Bjørn Elmquist spurgte, om det var 18 pct. Så vidt jeg husker, er det 11 pct. af amerikanske ansatte, der er ansat i virksomheder, som er ejet af medarbejderne selv. Det skal dog siges, også til hr. Frank Aaen, at en del af dem - en ganske pæn del af dem - nok er mere managementejede, end de er totalt medarbejderejede, men en del af dem er bredt ejet af samtlige medarbejdere og demokratisk ledet. Jeg kan ikke gå ind på, hvordan det forholder sig med de enkelte virksomheder, for jeg ved det ikke godt nok til at oplyse om det.

Det er lidt interessant, at sådan et fænomen, som altså er så udbredt i USA, her i dette Folketing mødes med argumenter om, at det er den rene socialisme. Det havde vi ikke forestillet os. Det er trods alt noget nyt, at Reagan og Bush kaldes for socialister. Jeg har ikke noget imod at blive kaldt socialist, men jeg har en fornemmelse af, at de to ville opfatte det som et skældsord. Ikke desto mindre har de fungeret som præsidenter samtidig med, at en sådan ordning har bredt sig.

Det hænger måske sammen med, at der er lidt mere pragmatisme i det samfund og i stedet for, at alle her står op og siger, at det er fint, hvis

medarbejdere ejer deres virksomheder, har nogle sat sig ned på et tidspunkt derovre og har spurgt sig selv: Hvad er det egentlig for problemer, der gør, at der ikke er flere, der gør det? Og så har man fundet ud af, at et af de store problemer er, at hvis medarbejderne skal overtage deres virksomhed, viser det sig, at det kun er nogle af dem, der har kapital til det. Det store flertal af medarbejdere i en hvilken som helst dansk eller amerikansk virksomhed vil ikke være i stand til at rejse den nødvendige kapital. Og så har man indført ordninger, der sikrer, at de kan låne kapitalen. De har ikke brugt den ordning, vi foreslår; de har brugt en ordning med, at en del af bankens overskud på den slags ordninger er skattefri. Det har vi ikke syntes var en god ordning, så vi har valgt en anden.

Vi er inspireret bl.a. af amerikanske ordninger, men det er ikke det eneste sted i verden, hvor der er medarbejdereje. Et andet eksempel, der er nævnt i bemærkningerne, er Mondragon-området i Baskerlandet, hvor det er en meget brugt ordning. Men de amerikanske ordninger med en række modifikationer har været lidt lettere at overføre til danske forhold. Det er ikke en afskrift, men vi har taget fat på de problemer, som amerikanerne har løst, og fundet danske løsninger på dem.

Så kommer der selvfølgelig en masse kritik, fordi man altså ikke kan gå ind for det her. Man siger, at det ville være helt fint, hvis det var muligt, men at vi altså ikke kan gøre som amerikanerne. Det er for socialistisk for stort set samtlige partier i dette Ting, og så finder man den ene mærkelige ting efter den anden.

En ting, som f.eks. alle ministre og regeringspartierne ordførere var inde på, var: Hvad nu hvis man har bundet sin pension i sådan en virksomhed, og den så går ned? Det viser bare, at den embedsmand, der åbenbart har skullet give regeringspartierne sådan en eller anden vejledning, ikke har læst forslaget godt nok, for der står faktisk udtrykkeligt, at de penge, man skyder ind, som er en erstatning for pensionskapital, kun må gælde i 5 år. Derefter er indskuddet maksimeret til 5 pct., medmindre de resterende 10 pct. går ind på en ganske almindelig pensionsordning netop for at undgå, at man mister hele pensionen, hvis virksomheden går ned. Det er banalt, at man kommer til at miste noget af det, men det er altså meget begrænset. Det er der altså én der desværre ikke har læst; det ville give en lidt bedre debat, hvis det havde været tilfældet.

De borgerlige var meget inde på, at det skulle være frivilligt, og mig bekendt er det sådan i USA, at der er ingen, der er tvunget. Man er ikke kommet med nogen pisk og har sagt til United Airlines medarbejdere, at de skal. De ansatte har undersøgt de ordninger, der er, og så har de fundet ud af, at i det her tilfælde vil de købe. Der er ingen som helst tvang i det hér; det er en ren og skær frivillig ordning. Der er nogle praktiske muligheder, der gør, at det vil brede sig, og det er det, vi foreslår, men det er noget helt andet. Det har intet med tvang at gøre.

Så brokkede hr. Kai Dige Bach sig over, at de skulle have en medarbejder i bestyrelsen, men sagen er jo den, at der er ingen, der siger, at fordi en medarbejder ejer en aktie eller alle medarbejdere ejer nogle aktier, skal de have en medarbejder i bestyrelsen. Det, der står i forslaget, er, at hvis man kalder sig en medarbejderejet virksomhed eller en virksomhed med medarbejderandel, skal man leve op til nogle kriterier. Det er vel ikke urimeligt, at hvis man markedsfører sig som havende en bestemt kvalitet, skal denne kvalitet have et mindsteindhold.

Til slut skal jeg takke hr. Bjørn Elmquist, som var meget positiv – sådan opfattede jeg det – over for hele tankegangen. Han fandt også nogle hår i suppen, men var dog den mest positive af ordførerne. Jeg håber, vi kan arbejde videre med den slags tanker, for jeg tror, at i hvert fald vores to partier føler, at det er et problem, at der er så få virksomheder, som er ledet og ejet af deres medarbejdere, og at vi på en eller anden måde må finde en pragmatisk løsning. Vi har søgt at komme med et bud efter udenlandsk inspiration, men det var altså, har jeg fået at vide i dag, en for socialistisk inspiration, jeg havde fundet, og jeg ved ikke, hvor jeg kan finde den mindre socialistisk, men det er i øvrigt heller ikke det, jeg søger. For mig må løsninger meget gerne være socialistiske, de må også gerne være ikke-socialistiske, bare de er gode.

Kai Dige Bach (KF):

Jeg beklager, at jeg ikke har læst det dér om medarbejderfonden. Der står her: »... medarbejderfonden uanset indskuddets størrelse er garanteret en plads i virksomhedens bestyrelse.« Jeg har ikke læst ordets markedsføring som medarbejderhistorie, men det glæder mig jo i hvert fald, at det ikke har været meningen, at man skulle have det under alle omstændigheder. Så er det sådan set ligegyldigt, hvad der står, hvis bare det ikke er meningen, kan vi jo ikke blive uenige om det.

Men jeg vil gerne spørge direkte om noget. Nu henviser hr. Rahbæk Møller til, at der er den samme socialisme i USA. Så spørger jeg: Er denne ordning en kopi af USA, som vi ikke kender, og kautionerer den amerikanske stat også for de lån, som medarbejderfonden eller medarbejderen skal have for at købe virksomheder op?

Som jeg sluttede med før, vil jeg sige, at jeg i øvrigt glæder mig til at studere det udenlandske i udvalget, for jeg sidder ikke inde med de oplysninger om udenlandske ting, som hr. Rahbæk Møller gør. Så jeg synes nok, at det må være bedre at vende det i udvalget, når vi andre også har haft lejlighed til at studere det.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Til hr. Kai Dige Bach: Først definerer loven, hvad der skal forstås ved medarbejderejet virksomhed eller en virksomhed med medarbejderandel, og så defineres der nogle krav til, at man kan bruge denne betegnelse. Der er intet i vejen for, at hr. Kai Dige Bach afsætter en del af sin virksomhed til nogle af sine medarbejdere uden at opfylde dette lovforslags krav, men så kan han altså ikke, hvis det skulle blive vedtaget, bruge den pågældende betegnelse.

Hvad angår USA: Nej USA giver ikke statsgaranti for tilskud. De bruger en anden model, hvor de giver banken skattesubsidier, hvis den giver lån til denne type formål. Det er ret generelt, at vi ikke bare har skrevet nogle amerikanske vilkår af, for mange forhold er anderledes i Amerika. Vi har forsøgt at gå ind på de amerikanske løsninger af konkrete problemer og har fundet de samme eller andre løsninger på de samme problemer.

Men i øvrigt er jeg enig med hr. Kai Dige Bach i, at vi selvfølgelig skal have de amerikanske bestemmelser, og så skal vi sammenligne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Valg af 4 medlemmer og 4 stedfortrædere til Værnepligtsnævnet for tiden 1. januar 1995-31. december 1998.

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:
En gruppe på 95 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre, Enhedslisten og Centrum-Demokraterne; en gruppe på 83 medlemmer: Venstre, Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet.

Valgt blev:

Til medlemmer:

1. Ingrid Rasmussen (S)
2. Poul Andersen (S)
3. Birthe Rønn Hornbech (V)
4. Kaj Ikast (KF)

Til stedfortrædere:

1. Helen Beim (S)
2. Vibeke Grønbæk (RV)
3. Anders Mølgaard (V)
4. Mogens Christensen (udpeget af FP)

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Europaudvalget (16/12 94):

Udtræder: Jens Kirk (V)
Nyt medl.: Bodil Thrane (V)
Udtræder: Anne Baastrup (SF)
Nyt stedf.: Jørn Jespersen (SF)

Det Enerkipolitiske Udvalg (16/12 94):

Udtræder: Jette Gottlieb (EL)
Nyt stedf.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Kulturudvalget (16/12 94):

Udtræder: Søren Søndergaard (EL)
Nyt stedf.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Landbrugs- og Fiskeriudvalget (16/12 94):

Udtræder: Keld Albrechtsen (EL)
Nyt medl.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Udtræder: Bruno Jerup (EL)
Nyt stedf.: Keld Albrechtsen (EL)

Miljø- og Planlægningsudvalget (16/12 94):

Udtræder: Bruno Jerup (EL)
Nyt medl.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Ø-kontaktudvalget (16/12 94):

Udtræder: Frank Aaen (EL)
Nyt medl.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Europaudvalget (17/12 94):

Udtræder: Jørn Jespersen (SF)
Nyt stedf.: Anne Baastrup (SF)

Forsvarsudvalget (17/12 94):

Udtræder: Anna-Marie Hansen (S)
Nyt stedf.: Helle Degn (S)
Udtræder: Helle Degn (S)
Nyt medl.: Anna-Marie Hansen (S)
Udtræder: Helle Degn (S)
Nyt stedf.: Per Kaalund (S)

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (19/12 94):

Udtræder: Lise Hækkerup (S)
Nyt medl.: Hardy Hansen (S)

Erhvervsudvalget (19/12 94):

Udtræder: Lise Hækkerup (S)
Nyt medl.: Hardy Hansen (S)

Europaudvalget (19/12 94):

Udtræder: Søren Pind (V)
Nyt stedf.: Niels Anker Kofoed (V)
Udtræder: Bodil Thrane (V)
Nyt medl.: Jens Kirk (V)

Forskningsudvalget (19/12 94):

Udtræder: Lise Hækkerup (S)
Nyt medl.: Hardy Hansen (S)

Forsvarsudvalget (19/12 94):

Udtræder: Per Stig Møller (KF)
Nyt stedf.: Frank Dahlgard (KF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 11. januar 1995, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 14.38.